

Keskkonnahoidliku riigihanke kriteeriumid sanitaartechniliste kraanitarvikute ostmiseks ja paigaldamiseks

Tallinn 2020

Keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumite kohandamist toetas

Keskkonnahoidliku riigihanke kriteeriumid sanitaartehniliste kraanitarvikute ostmiseks ja paigaldamiseks

Keskkonnahoidliku riigihanke (edaspidi „KHRH“) kriteeriumid on välja töötatud eesmärgiga hõlbustada ametiasutustel väiksema keskkonnamõjuga toodete, teenuste ja tööde ostmist. Kriteeriumide kasutamine on vabatahtlik. Kriteeriumid on sõnastatud nii, et kui asutus peab seda vajalikuks, võib ta need (osaliselt või täielikult) oma hankedokumentidesse lisada, ilma et peaks neid oluliselt muutma.

Selles dokumendis loetletud kriteeriumid kehtivad järgmiste toodete kohta:

- kraanid – otseselt või kaudselt, manuaalselt, mehaaniliselt ja/või automaatselt reguleeritav ventiil, mille kaudu saab vett;
- dušipihustid – a) pea kohal või küljel asuv fikseeritud dušiväljund, kehale suunatud veejoa väljund või samalaadne seade, mis võib olla reguleeritav ja mis suunab vett veevarustuse süsteemist duši kasutajale, või b) liigutatav käes hoitav dušiväljund, mis on dušivooliku kaudu ühendatud kraaniga ning mida saab vastava toe abil seinale või otse kraanile riputada;
- dušid – dušipihusti ja sellega seotud reguleerimisventiilide ja/või komplektina pakendatud ja müüdüd seadmete kombinatsioon

Kriteeriumid on välja töötatud põhinedes ELi sama tooterühma KHRH kriteeriumitele¹ ning on jaotatud tehnilise kirjelduse (TK) ja pakkumuste hindamise kriteeriumideks (PHK). Kriteeriume on kaht liiki:

- põhikriteeriumid — need on välja töötatud nii, et KHRH oleks lihtne korraldada; neis keskendutakse toote keskkonnatoime põhiaspektidele ja nende eesmärk on hoida ettevõtjate halduskulud võimalikult väikesena;
- lisakriteeriumid — nende puhul võetakse arvesse rohkem keskkonnatoime aspekte või paremat keskkonnatoimet ning need on ametiasutustele, kes tahavad suuremat keskkonnahoidu ja innovatsiooni.

Kriteeriumid veetõhusate sanitaartehniliste kraanitarvikute ostmine uute või renoveeritud hoonete jaoks

TK1a. Suurim võimalik veevoolu kiirus (põhikriteerium)

Sanitaartehniliste kraanitarvikute suurim võimalik vee voolukiirus valamusse ei tohi mis tahes veesurve juures ületada tabelis 1 esitatud väärtusi.

Tabel 1. Sanitaartehniliste kraanitarvikute maksimaalne võimalik vee voolukiirus.

Toote allrühm	Vee voolukiirus (liitrit minutis)
Köögikraanid	8,0
Valamute kraanid	7,0
Dušipihustid ja dušid	9,0

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Tootja esitatud tehniline toimik või muu asjakohane tõendusmaterjal, mis kinnitab vastavust nimetatud nõuetele, kiidetakse samuti heaks.

TK1b. Suurim võimalik veevoolu kiirus (lisakriteerium)

Sanitaartehniliste kraanitarvikute suurim võimalik vee voolukiirus valamusse ei tohi mis tahes veesurve juures ületada tabelis 2 esitatud väärtusi.

¹ <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/sanitary/ET.pdf>

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Tootja esitatud tehniline toimik või muu asjakohane tõendusmaterjal, mis kinnitab vastavust nimetatud nõuetele, kiidetakse samuti heaks.

Tabel 2. Sanitaartechniliste kraanitarvikute maksimaalne võimalik vee voolukiirus.

Toote allrühm	Vee voolukiirus (liitrit minutis)
Köögikraanid ilma voolu piirava seadmeta	6,0
Köögikraanid voolu piirava seadmega	8,0
Valamute kraanid ilma voolu piirava seadmeta	6,0
Valamute kraanid voolu piirava seadmega	8,0
Dušipihustid ja dušid	8,0

TK2. Väikseim võimalik vee voolukiirus (põhikriteerium)

Sanitaartechniliste kraanitarvikute väikseim maksimaalselt võimalik vee voolukiirus ei tohi mis tahes vee surve korral olla madalam tabelis 3 esitatud väärtustest.

Tabel 3. Sanitaartechniliste kraanitarvikute maksimaalne võimalik vee voolukiirus.

Toote allrühm	Vee voolukiirus (liitrit minutis)
Köögikraanid	2,0
Valamute kraanid	2,0
Dušipihustid ja dušid	4,5
Elektrilised dušid ja madalsurvedušid	3,0

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Tootja esitatud tehniline toimik või muu asjakohane tõendusmaterjal, mis kinnitab vastavust nimetatud nõuetele, kiidetakse samuti heaks.

TK3. Temperatuuri reguleerimine (põhikriteerium)

(juba reguleeritud temperatuuriga veesüsteemi külge ühendamiseks kavandatud sanitaartechnilistele kraanitarvikutele ja dušiotsikutele seda kriteeriumi ei kohaldata)

Sanitaartechnilised kraanitarvikud peavad olema varustatud täppisseadme või tehnilise lahendusega, mis võimaldab temperatuuri reguleerida.

Riigiasutused võivad soovi kohaselt valida ühe järgmistest lahendustest:

- a) sanitaartechnilised kraanitarvikud võivad olla varustatud kuumaveevoolu piirava tõkkega.
- b) sanitaartechnilisi kraanitarvikuid saab termostaadi abil reguleerida.
- c) sanitaartechnilistel kraanitarvikutel on külmaveevool kraani keskmises asendis.

Kahe kangiga/nupuga dušid ei täida seda kriteeriumi.

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Heaks kiidetakse ka muu tõendusmaterjal, näiteks tootja/tarnija kinnitus, kus on täpsustatud kasutatav lahendus ja selle asjaomased tehnilised parameetrid. Kui veesüsteem annab juba reguleeritud temperatuuriga vett, peab pakkuja selgitama tehnilist eriomadust, tänu millele sanitaartechniline kraanitarvik on sobiv seda laadi süsteemi paigaldamiseks.

TK4. Aja reguleerimine paljude kasutajate ja sagedase kasutamise jaoks ettenähtud sanitaartechniliste kraanitarvikute puhul (põhikriteerium)

Mitteeluhoonetesse paigaldatud ja paljude kasutajate ja sagedase kasutamise jaoks ettenähtud sanitaartechnilised kraanitarvikute (st koolide, büroode, haiglate, ujulate ja muude sarnaste hoonete ühiskondlikes tualettides või pesuruumides kasutatavad sanitaartechnilised kraanitarvikud) puhul

Sanitaartechnilised kraanitarvikud peavad võimaldama piirata aega ühekordse kasutuse korral (st kasutatavat veehulka). See on võimalik siis, kui asjaomased tooted varustatakse seadmega, mis peatab veevoolu pärast teatud aja möödumist, kui kraane ei kasutata (näiteks andur, mis peatab veevoolu kasutaja lahkumise korral) või pärast kindlaks määratud kasutusaja möödumist (näiteks aja piiraja, mis peatab veevoolu, kui vesi on maksimaalse määratud aja jooksul voolanud).

a) kui riigiasutus soovib tellida ajaliselt reguleeritavat süsteemi, siis:

ei tohiks ajapiirajaga sanitaartechniliste kraanitarvikute korral eelnevalt määratud maksimaalne voolamise aeg ületada kraani korral 15 sekundit ja duši korral 35 sekundit. Toode on siiski kavandatud nii, et paigaldaja saab toote kavandatud kasutusotstarbe kohaselt vooluaega reguleerida.

b) kui riigiasutus soovib tellida ajaliselt anduriga kontrollitavat süsteemi, siis:

ei tohi anduriga sanitaartechniliste kraanitarvikute väljalülitamise ooteaeg pärast kasutamist ületada kraani korral 2 sekundit ja duši korral 3 sekundit. Lisaks sellele on anduriga sanitaartechnilistel kraanitarvikutel sisseehitatud tehniline ohutusmehhanism, milles on eelnevalt seadistatud väljalülitamine maksimaalselt 2 minuti möödumisel, et vältida õnnetusi või vee pidevat voolamist kraanidest või duššidest, kui neid ei kasutata.

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Heaks kiidetakse ka muu asjakohane tõendusmaterjal, näiteks tootja/tarnija kinnitus, kus on täpsustatud seadme tehniliste parameetrite raames kasutatud lahenduse tüüpi (vee voolamise eelseadistatud aeg ajapiiraja korral, väljalülitamise ooteaeg pärast kasutamist anduri korral).

TK5. Materjalide keemilised ja hügieenilised omadused (lisakriteerium)

Joogiveega kokkupuutuvates toodetes kasutatud materjalid või nendega seotud lisandid ei tohi eraldada olmevette mis tahes ühendeid viisil, mis kas otseselt või kaudselt kahjustab inimeste tervist. Tooted ei tohi põhjustada olmevee kvaliteedi langemist välimuse, lõhna ega maitse poolest. Nõuetekohaseks kasutamiseks soovitatud piirides ei tohi materjalid muutuda ühelgi viisil, mis halvendab toote toimivust. Piisava korrosioonikindlusega materjale tuleb asjakohaselt kaitsta, et need ei põhjustaks ohtu tervisele.

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Heaks kiidetakse ka muu asjakohane tõendusmaterjal, näiteks tootja kirjalik kinnitus, et eespool esitatud klausel on täidetud, koos koopiaga sertifikaadist, kus kinnitatakse vastavust joogiveega kokkupuutuvatele materjalidele/toodetele kehtestatud nõuetele kooskõlas selle liikmesriigi õigusaktidega, kus toode turustatakse.

TK6. Lahtise pinna seisukord ja katte kvaliteet (põhikriteerium)

Ni-Cr-metallkattega sanitaartooted peavad vastama (olenemata substraatmaterjali laadist) standardile EN 248.

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele (kui neid on), loetakse nõuetele vastavaks. Muul juhul tuleb EN 248 standardis või samaväärses standardis kehtestatud katsetamiseskirja kohaselt tehtud sanitaartechniliste kraanitarvikute katsetuste tulemused esitada koos pakkumusega hankijale kontrollimiseks. Katsed tehakse standardi EN ISO 17025 nõuetele vastavates või samaväärsetes laborites. Tootja esitatud tehniline toimik või muu asjakohane tõendusmaterjal, mis kinnitab vastavust nimetatud nõuetele, kiidetakse samuti heaks.

TK7. Parandatavus ja varuosade kättesaadavus (põhikriteerium)

Toode peab olema kavandatud nii, et olenevalt olukorrast saab lõppkasutaja või kutseline hooldusinsener vahetatavaid osi lihtsalt asendada. Tootele lisatud teabelehel tuleb üheselt mõistetavalt esitada teave selle kohta, millised osad on asendatavad. Pakkuja peab esitama ka täpsed juhised, mille järgi vastavalt vajadusele

saab kas lõppkasutaja või vastava ettevalmistusega asjatundja teha lihtsamaid parandustöid. Pakkuja peab samuti tagama, et varuosad on saadaval vähemalt viie aasta jooksul alates ostmise ajast.

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Heaks kiidetakse ka muu asjakohane tõendusmaterjal, näiteks tootja kirjalik kinnitus selle kohta, et eespool nimetatud klauslit täidetakse. Pakkuja peab esitama kirjelduse, kuidas osi asendada ja pakkuma garantiid varuosade kättesaadavuse kohta.

TK8. Toote pikaealisus ja garantii (lisakriteerium)

(Ei kohaldata hooldust hõlmavate liisingulepingute puhul)

Pakkuja peab andma tootele vähemalt kolmeks aastaks parandus- ja asendustööde garantii.

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Heaks kiidetakse ka muu asjakohane tõendusmaterjal, näiteks tootja kirjalik kinnitus koos garantii tingimustega.

TK9. Kasutajateave (põhikriteerium)

Toode peab olema varustatud trükitud kujul (pakendil ja/või tootega kaasasolevas dokumentatsioonis) ja/või elektroonilisel kujul järgmise teabega:

- a) paigaldamisjuhised, sh teave survetasemete kohta, millel toodet võib kasutada;
- b) soovitusel toote nõuetekohase kasutamise ja hooldamise (sh puhastamise ja katlakivist puhastamise) kohta koos kõigi asjakohaste juhistega, eelkõige järgmistega:
  - i) nõuanded toote hooldamise ja kasutamise kohta;
  - ii) teave selle kohta, milliseid varuosi on võimalik vahetada;
  - iii) juhised tihendi vahetamise kohta, kui kraan hakkab lekkima;
  - iv) nõuanded sanitaartechniliste kraanitarvikute sobivate materjalidega puhastamise kohta, et vältida nende sise- ja välispindade kahjustusi,
  - v) nõuanded aeraatori korrapärase toimimise kohta

Tõendamine: Asjaomase 1. tüübi ökomärgisega tooteid, mis vastavad loetletud kriteeriumidele, loetakse nõuetele vastavaks. Heaks kiidetakse ka muu asjakohane tõendusmaterjal, näiteks tootja kirjalik kinnitus selle kohta, et eespool nimetatud klauslit täidetakse.

Uute veetõhusate sanitaartechniliste kraanitarvikute paigaldamine või asendamine *(neid kriteeriume kohaldatakse lisaks esitatud kriteeriumidele, kui hanke raames tehakse paigaldustöid).*

Kvalifitseerimistingimus: Kraanitarvikute paigaldamisel peab töövõtja näitama, et sanitaartechniliste kraanitarvikute paigaldamise või asendamisega tegeleb nõutava kvalifikatsiooniga ja kogenud personal (põhikriteerium)

Töövõtja peab samuti esitama loetelu sanitaartechniliste kraanitarvikute paigaldamistöödest, mida ta on viimase viie aasta jooksul teinud, millele on lisatud tõendid tähtsamate tööde rahuldava teostamise kohta.

Tõendamine: Töövõtja peab esitama projekti eest vastutavate isikute nimekirja, kus on kirjas ka nende nõutav kutse kvalifikatsioon ja vastav töökogemus. Kui töödeks kasutatakse alltöövõtjaid, tuleb sellesse nimekirja lisada ka alltöövõtjate poolt palgatud isikud ja töövõtja peab lisama ka tema poolt viimase viie aasta jooksul tehtud projektide loetelu.

Lepingu tingimus: Andurite või ajapiirajatega kraanitarvikute puhul peab töövõtja tagama järgmist:

- andurite puhul peavad tundlikkus ja ooteaeg kokkuleppel hankijaga olema seadistatud selliselt, et need vastavad kasutajate vajadustele ilma liigse vee- ja energiakuluta
- andureid tuleb kontrollida, et need toimiksid nõuetekohaselt ja piisava tundlikkusega, et ära tunda kasutajate tüüpilisi liigutusi
- ajapiirajad peavad kokkuleppel hankijaga olema seadistatud sellisteks ajavahemikeks, mis vastavad kasutajate vajadustele ilma liigse vee- ja energiakuluta

Tõendamine: Töövõtja kinnitus või mis tahes muu tõendusmaterjal selle kohta, et tehakse vastavad kohandused